

Bokmelding

Inge Adriansen (red.), 2015.
Kulturel nordisme i hundrede år. Skandinavisk Museumsforbund 1915–2015
Skandinavisk Museumsforbund i samarbeid med Museum Sønderjylland.

Anmeldt av Bjørn Sverre Hol Haugen

La meg først komme med en bekjennelse. Jeg kjente ikke til Skandinavisk Museumsforbund da jeg tok på meg å anmelde hundreårsberetningen deres. Vel har jeg fått katalogen *Nordens museer* på pulten et par ganger gjennom mine 20 års museumserfaring, men hvem som sto bak den hadde jeg ikke reflektert over. Jeg tenkte derfor at anmelderoppdraget nettopp var en god anledning til å lære meg noe om denne organisasjonen. Og la meg så holde fram med å si at jeg absolutt har fått ny kunnskap fra boka *Kulturel nordisme i hundrede år*.

Samtidig med anmeldereksemplarets ankomst, kom også *Museumsnytt* med en reportasje fra hundreårsjubileet og noen refleksjoner omkring forbundets være eller ikke være. Synkende medlemstall, lave besøkstall på konferansene som har vært kjerneaktiviteten, og medlemmenes gjennomsnittsalder som steg hvert år – det er klart dette perspektivet har preget min lesning.

Boka er redigert av Inge Adriansen, som også har skrevet introduksjonskapitlet. Videre er boka delt i tre deler. Første del presenterer i tre artikler Emil Hannover, Hans Aall og Erik Wettergren som de mest sentrale grunnleggerne av Skandinavisk Museumsforbund. Del to er kalt «Uddrag

af foreningens historie 1915–2015, og består av seks artikler. Den siste delen heter «Perspektiveringer» og inneholder to artikler. I et eget bilag presenteres forbundets møter og konferanser med hovedtemaer samt publikasjoner utgitt av forbundet.

De tre første artiklene gir fylldige og gjensidig utfyllende beskrivelser av hvordan Skandinavisk Museumsforbund ble til. Charlotte Christensen åpner med Emil Hannover fra Dansk Kunstindustri-museum. Artikkelen er både en minibiografi om Hannover og et blick på dansk museumsverden i 1915, i tillegg til at den helt eksplisitt fokuserer på hvordan forbundet ble initiert og stiftet.

Tonte Hegard følger opp med et tilsvarende portrett av Hans Aall, grunnleggeren av Norsk Folkemuseum. Aalls forsøk på å etablere en nordisk museumsforening allerede i 1902 får plass, i tillegg til et blick på museumslandskapet i Norge ved begynnelsen av århundret. Disse perspektivene setter Aalls rolle i forbundets etablering inn i en relevant sammenheng.

Lena Holger avrunder denne første avdelingen med et portrett av Erik Wettergren som var både museumsintendant og teatersjef. Sammen med de eldre landsmennene Bernhard Sahlin og Richard Bergh var Wettergren den drivende kraften bak svensk medetablererskap av forbundet.

De tre artiklene er samstemte og gjensidig avstemte. Portrettene framstår som jevnbyrdige, samtidig som personlige ulikheter og landenes museumssituasjon også kommer tydelig fram. Gjennom de tre artiklene danner det seg også et bilde hos meg, som bekrefter noen av fordommene jeg hadde allerede ved lesningens begyn-

nelse: Gjennom forbundet etablertes et nordisk fagfellesskap som også kan beskrives som en intern herreforening eller gutteklubb.

Og riktig nok, gjennom resten av boka forsterkes inntrykket mitt. Hvert tredje år møttes herrene til konferanse og forhandlinger. Fram til 1938 var kjole og hvitt korrekt antrekk ved festmiddagen. I Viggo Petersens personlige bidrag «Mine fyrre år med Skandinavisk Museumsforbund» forteller han hvordan han diskret ble irettesatt for feil festantrekk så seint som i 1974. Hver gang møtet var i Sverige, ble delegatene invitert til te på Slottet hos kronprins Gustaf Adolf. Prins Eugen var aktiv deltager ved møtene. Forfatterne skal ha ros for å ha lett etter kvinnelig deltagelse. Illustrasjonen på side 110 beskriver situasjonen godt. Dagens Nyheter i Stockholm slo opp forbundets første møte på førstesida – med fotografi. Fire menn og en kvinne er i bildet, men bare mennene har fått navn. Og heller ikke alle museumsmenn var velkomne. Naturhistoriske museumsmenn var ikke ønsket. Noen ville heller ha med «løstgående» kunsthistorikere enn etnografer og arkeologer. Alle måtte være vitenskapsmenn, men det virker som det stadig ble gjort unntak for særlig ønskede herrer. Jo, jeg holder fast ved uttrykket herreforening.

Konservatismen har også gitt andre utslag. Finland ble ikke invitert med før i 1923, og da som gjest. Og først ved

hundreårsjubileet har foreningen byttet navn til Nordisk Museumsforbund!

Både kvinner og finner fikk etter hvert innpass. Det gjorde også Island og Færøyene, som er viet hver sin artikkel i bokas andre del. Artikkene i denne delen spriker i alle retninger, og redaksjonen har ikke gjort noe forsøk på å samle dem, verken tematisk eller formmessig. Like uredigert framstår del tre, de såkalte perspektiveringer, hvor Nanna Stefania Hermansson først deler av sine personlige erfaringer med europeisk museumssamarbeid. Thomas Bloch Ravn har ført siste artikkel i pennen, under tittelen «Museer skal være til nytte». Det står ingen steder, men artikkelen må vel være et konferanseinnlegg som knapt er bearbeidet for trykk?

En langt mer interessant perspektivering finner jeg i det svenske bidraget i del to, med tittelen «Några nedslag i den svenska sektionens historia». Der diskuteres konferansen i 2013, som kun samlet 38 deltagere. Spørsmålet om nedleggelse eller nyorientering virket presserende. I København 2015 bestemte de 50 jubilantene at foreningen inkluderer Norden i navnet samt åpner for institusjonelle medlemskap. Og allerede i januar i år mottok jeg den første e-posten med invitasjon til å bidra til ny giv for dette nordiske fellesskapet. Jeg forholdt meg taus til invitasjonen, men vil følge spent med i framtida.